

Metodické stanovisko č. 1 k Metodickému pokynu finančních toků programů spolufinancovaných z Evropských strukturálních fondů, Fondu soudržnosti a Evropského námořního a rybářského fondu na programové období 2014 - 2020, verze 4, který je přílohou č. 15 Metodiky řízení programů v programovém období 2014-2020

Popis situace

Toto metodické stanovisko se vztahuje k Metodickému pokynu finančních toků programů spolufinancovaných z Evropských strukturálních fondů, Fondu soudržnosti a Evropského námořního a rybářského fondu na programové období 2014 - 2020 (dále jen „MPFT“), verze 4, s účinností od 1. listopadu 2018.

Upravují se postupy řešení nesrovnalostí týkající se možnosti přehodnotit nesrovnalost v návaznosti na aktualizaci Pokynů pro členské státy k odejmutým částkám, částkám získaným zpět, částkám, které mají být získány zpět, a částkám, které nelze získat zpět (EGESIF_15_0017-04).

Dále se upravují postupy řešení nesrovnalostí v důsledku zásahu vyšší moci. Text se upravuje především s ohledem na předpokládaný výskyt porušení podmínek dotace ze strany příjemců z důvodu mimořádné situace vyvolané epidemií nemoci COVID-19 a souvisejících omezujících opatření zavedených ze strany státu. Pokud jde o okolnosti, za kterých lze porušení povinností přičítat zásahu vyšší moci, je třeba výhradně vycházet z judikatury Evropského soudního dvora⁸², na které jsou založena i výkladová stanoviska Evropské komise k posuzování nesrovnalostí vzniklých z důvodu zásahu vyšší moci, dle kterých porušení právních předpisů EU nebo ČR ze strany příjemce dotace, které má nebo by mohlo mít dopad na souhrnný rozpočet EU nebo rozpočet ČR, za podmínky, že porušení nelze přičítat příjemci, porušení bylo nestandardní a nepředvídatelné a porušení nebylo možné přes řádnou péči příjemce zabránit, nepředstavuje nesrovnalost. Podstatou úpravy textu je výjimka z povinnosti řídicího orgánu (dále jen „ŘO“) potvrdit nesrovnalost v případě, kdy příslušný orgán finanční správy (dále jen „OFS“) vyměří odvod za porušení rozpočtové kázně (dále jen „PRK“), jehož provedení může být na žádost příjemce s odkazem na zásah vyšší moci (zejména živelná katastrofa, státem zapříčiněná situace) ze strany Generálního finančního ředitelství (dále jen „GFŘ“) v souladu s § 44a odst. 12 zákona o rozpočtových pravidlech prominuto. Zároveň však povinnost ŘO potvrdit dané pochybení příjemce jako nesrovnalost trvá, pokud k prominutí odvodu za PRK ze strany GFŘ nedojde (z toho důvodu by měl ŘO stav řízení před OFS, resp. před GFŘ, sledovat prostřednictvím služby VYKONT v souladu s § 44a odst. 11 zákona o rozpočtových pravidlech⁸³) nebo příjemce dotaci nebo její část vrátí na výzvu poskytovatele dotace v souladu s § 14f odst. 3 zákona o rozpočtových pravidlech. Obdobná výjimka je nastavena i ve vztahu k prostředkům poskytovaným v režimu zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Pro případ pozdějších kontrol/auditů dotčených projektů, kde ŘO případ pochybení vyhodnotil jako zásah vyšší moci nepředstavující nesrovnalost, ze strany dalších kontrolních/auditních orgánů, by měl ŘO disponovat dostatečnými podklady dokumentujícími jeho postup (audit trail).

⁸² Např. rozsudek Soudního dvora ze dne 5. 10. 2006 ve věci C-377/03, rozsudek Soudního dvora ze dne 18. 3. 2010 ve věci C-218/09 nebo rozsudek Soudního dvora ze dne 5. 2. 1987 ve věci 145/85.

⁸³ VYKONT je automatizovaná služba, která umožňuje zákonem vymezeným orgánům na vyžádání přistupovat k informacím získaným při správě odvodů za porušení rozpočtové kázně (VÝsledky KONTRol dotací finančních úřadů)

Metodické stanovisko se také vydává v návaznosti na přijetí Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/460 ze dne 30. března 2020 a Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/558 ze dne 23. dubna 2020, kterými se mění nařízení (EU) č. 1303/2013, pokud jde o specifická opatření k zajištění mimořádné flexibility pro využití evropských strukturálních a investičních fondů v reakci na rozšíření onemocnění COVID-19. Obecné nařízení nově v čl. 139 odst. 7 upravuje, že v rámci uzavírání účtů účetního roku 2018-2019 Evropská komise nevydá inkasní příkaz pro částky, které mají být získány zpět od členského státu na základě účetní závěrky předložené v roce 2020. V návaznosti na to dochází k úpravě kapitoly týkající se finančních toků mezi EK a ČR. Dále je doplněna informace, že v případě finančních nástrojů, u nichž jsou provedeny změny nezbytné k zajištění účinné reakce na rozšíření onemocnění COVID-19, Evropská komise nově nevyžaduje přezkum ani aktualizaci předběžného posouzení dle čl. 37 odst. 2 písm. g) Obecného nařízení.

Dále dochází k aktualizaci kap. 6.2.7., kde dochází k úpravě informování příslušného kraje o poskytnuté dotaci a úpravě administrace žádosti o platbu před jejím zahrnutím do souhrnné žádosti. Dále je aktualizována kap. 6.3.2, kde dochází ke zpřesnění poskytování národního spolufinancování u přeshraniční spolupráce.

Metodické stanovisko

Obsahem metodického stanoviska jsou tyto změny:

1. Text posledního odstavce v kap. 4.1.1. se upravuje následovně:

Příslušný orgán (AO v případě svých auditních zpráv, PCO v případě svých kontrol na místě, ŘO v případě svých kontrol dle čl. 125 Obecného nařízení, resp. kontrol ZS/kontrolora/NKÚ, kdy ŘO přehodnotí své stanovisko o ztotožnění se se závěry ZS/kontrolora/NKÚ) může ve výjimečných a odůvodněných případech dodatečně změnit svůj závěr o potvrzení, resp. výši vyčíslení nesrovnalosti, pokud již související finanční oprava nebyla vykázána v rámci účtů²⁷. Příslušný orgán může takovýmto způsobem postupovat pouze v těch případech, kdy jsou zjištěny či předloženy podklady jednoznačně prokazující odlišné závěry, resp. jsou zjištěny či předloženy nové skutečnosti, které zásadním způsobem ovlivňují posouzení daného případu. Rozhodnutí národních orgánů dle kap. 4.1.4., kdy národní orgány neshledají, že došlo k porušení příslušného zákona, resp. podle kterého je finanční dopad dle posouzení národních orgánů nižší, než vyčíslil příslušný orgán, není samo o sobě dostatečným důvodem pro změnu posouzení ze strany příslušného orgánu.

2. Text posledního odstavce v kap. 4.1.2. a 4.1.3. se upravuje následovně:

ŘO může ve výjimečných a odůvodněných případech dodatečně změnit svůj závěr o potvrzení, resp. výši vyčíslení nesrovnalosti, pokud již související finanční oprava nebyla vykázána v rámci účtů^{28/29}. ŘO může takovýmto způsobem postupovat pouze v těch

²⁷ Finanční opravu lze po vykázání v účtech změnit pouze ve výjimečných případech - po rozhodnutí soudu (nebo jiného orgánu, který je součástí soudního systému), které zpochybňuje podstatu uplatnění finanční opravy, a s ohledem na dopad na legalitu a správnost dotyčných výdajů, nebo v případě zjevné administrativní chyby mohou vnitrostátní orgány rozhodnout, že v následné žádosti o platbu znovu uvedou výdaje, které byly předtím odečteny a vykázány jako finanční oprava.

^{28/29} Finanční opravu lze po vykázání v účtech změnit pouze ve výjimečných případech - po rozhodnutí soudu (nebo jiného orgánu, který je součástí soudního systému), které zpochybňuje podstatu uplatnění finanční opravy, a s ohledem na dopad na legalitu a správnost dotyčných výdajů, nebo v případě zjevné administrativní chyby mohou vnitrostátní orgány rozhodnout, že v následné žádosti o platbu znovu uvedou výdaje, které byly předtím odečteny a vykázány jako finanční oprava.

případech, kdy jsou zjištěny či předloženy podklady jednoznačně prokazující odlišné závěry, resp. jsou zjištěny či předloženy nové skutečnosti, které zásadním způsobem ovlivňují posouzení daného případu. Rozhodnutí národních orgánů dle kap 4.1.4., kdy národní orgány neshledají, že došlo k porušení příslušného zákona, resp. podle kterého je finanční dopad dle posouzení národních orgánů nižší, než vyčíslil ŘO, není samo o sobě dostatečným důvodem pro změnu posouzení ze strany ŘO.

3. Text prvního odstavce kap. 4.1.4. se upravuje následovně:

Za poslední větu „...je ŘO povinen pravomocné rozhodnutí OFS respektovat a nesrovnalost potvrdit, resp. navýšit vyčíslení nesrovnalosti, tak, aby odpovídalo výši zjištěného PRK a provést příslušnou aktualizaci hlášení nesrovnalosti v MS2014+ dle postupů v kap. 4.2.“ se doplňuje text: „To neplatí v případě, kdy PRK spočívá v nesplnění povinnosti příjemce dotace výlučně v důsledku zásahu vyšší moci⁸⁴.“

Dále se text druhého odstavce kap. 4.1.4. upravuje následovně:

Za poslední větu „...je ŘO povinen pravomocné rozhodnutí příslušného správního orgánu respektovat a nesrovnalost potvrdit, resp. navýšit vyčíslení nesrovnalosti, tak, aby odpovídalo výši zjištěného PRK a provést příslušnou aktualizaci hlášení nesrovnalosti v MS2014+ dle postupů v kap 4.2.“ se doplňuje text: „To neplatí v případě, kdy PRK spočívá v nesplnění povinnosti příjemce dotace výlučně v důsledku zásahu vyšší moci⁸⁵.“

4. V kapitole 6 na straně 45 MPFT se v bodu 2. za větu „EK zasílá České republice na účet PCO roční předběžné platby a průběžné platby, které se vypořádávají v průběhu ročního uzavírání účtů...“ doplňuje poznámka pod čarou č. 64 s následujícím zněním:

„V návaznosti na opatření spojená s reakcí na rozšíření nemoci COVID-19 není roční předběžná platba pro rok 2019 vypořádána po skončení účetního roku 2018-2019, ale až při uzavření programu dle znění čl. 139 odst. 7 druhého pododstavce Obecného nařízení.“

5. V kapitole 6.1.1 na straně 47 MPFT se k poslední větě posledního odstavce doplňuje poznámka pod čarou č. 67 s následujícím zněním:

„V návaznosti na opatření spojená s reakcí na rozšíření nemoci COVID-19 není roční předběžná platba pro rok 2019 vypořádána po skončení účetního roku 2018-2019, ale až při uzavření programu dle znění čl. 139 odst. 7 druhého pododstavce Obecného nařízení.“

6. V kapitole 6.1.3 na straně 48 MPFT se k poslední větě prvního odstavce doplňuje poznámka pod čarou č. 69 s následujícím zněním:

„V návaznosti na opatření spojená s reakcí na rozšíření nemoci COVID-19 EK pro účetní rok 2018-2019 v případě, že vznikne pohledávka za členským státem, nevydá inkasní příkaz. Částky, které mají být získány zpět od členského státu na základě účetní závěrky předložené v roce 2020, budou vypořádány v rámci uzavírání programu.“

⁸⁴ Zároveň však platí, že pokud GFR nepromine odvod za PRK z důvodu zásahu vyšší moci ve smyslu § 44a odst. 12 zákona o rozpočtových pravidlech, případně příjemce v zákonné lhůtě o prominutí odvodu za PRK nepožádá nebo dotaci nebo její část vrátí na výzvu poskytovatele dle §14f odst. 3 zákona o rozpočtových pravidlech, musí ŘO nesrovnalost potvrdit alespoň ve výši zjištěného PRK/vrácené dotace nebo její části.

⁸⁵ Zároveň však platí, že pokud orgán, který o poskytnutí peněžních prostředků příjemci rozhodl, nepromine odvod za PRK z důvodu zásahu vyšší moci ve smyslu § 22 odst. 14 zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, případně příjemce v zákonné lhůtě o prominutí odvodu za PRK nepožádá nebo dotaci nebo její část vrátí na výzvu poskytovatele dle § 22 odst. 6 zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, musí ŘO nesrovnalost potvrdit alespoň ve výši zjištěného PRK/vrácené dotace nebo její části.

7. V kapitole 7 na straně 63 MPFT se v pátém odstavci ke slovnímu spojení „provede ŘO aktualizaci původního posouzení“ doplňuje poznámka pod čarou č. 102 s následujícím zněním:

„Pokud jsou v rámci finančního nástroje provedeny změny nezbytné k zajištění účinné reakce na rozšíření onemocnění COVID-19, úprava předběžného posouzení není vyžadována.“

8. Text čtvrtého odstavce kap. 6.2.7. se upravuje následovně:

V rozhodnutí, které je v případě prvního typu průtokových dotací vydáváno přímo na obec a v případě typu druhého přímo na PO obce či kraje, uvede poskytovatel účet kraje či případně i obce, prostřednictvím jejichž rozpočtu je dotace poskytována. Následně poskytovatel informuje příslušný kraj o poskytnuté dotaci, zašle mu kopii rozhodnutí včetně potřebných údajů pro identifikaci daného finančního převodu a zároveň uloží termín pro další převod prostředků obci/PO, tak aby tento převod byl proveden bez zbytečného odkladu. Jsou-li poskytovány prostředky PO obce, tedy dvoustupňově skrze rozpočet nejen kraje, ale i obce, jsou tyto informace a lhůty předány od kraje dané obci.

9. V pátém odstavci kap. 6.2.7. se druhá věta upravuje následovně:

Nicméně doporučuje se poskytovateli stanovit kraji takový termín, který je dostatečný pro administraci převodu prostředků, a zároveň je zajištěno, že příjemce obdrží prostředky bez zbytečného odkladu.

10. Druhá věta v posledním odstavci kap. 6.2.7 se mění následovně:

V případě postupu dle kap. 6.2.3 (ex-post platby) zahrnuje ŘO žádost o platbu do SŽ poté, co je výpisem z účtu (případně účetními sestavami potvrzujícími uskutečnění platby) doložen převod prostředků ze SR na účet kraje, který plní funkci zprostředkovatele finančního vztahu.

11. Druhá věta druhého odstavce kap. 6.3.2 se upravuje následovně:

Část národního spolufinancování ze SR se u PPS ČR - PR hradí příjemcům (českým HP a českým PrP) zpravidla ve výši 5 % z celkových způsobilých výdajů rozpočtu příslušného partnera projektu a poskytuje se zpravidla z kapitoly MMR, popř. z jiného zdroje veřejných prostředků (např. ze zdrojů českých partnerů projektu, OSS nebo zřizovatele PO).

Další postup

Změny, vyplývající z metodického stanoviska, budou v nejbližší aktualizaci zahrnuty do MPFT.

Účinnost

Toto metodické stanovisko je účinné od 23.10.2020 (datum účinnosti Metodického stanoviska k MP pro způsobilé výdaje a jejich vykazování v programovém období 2014-2020).